

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1306/2016
21.12.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, свих из ..., чији је заједнички пуномоћник адвокат Лазар Ј. Маловић из ..., против тужених Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, и Републике Грчке, чији је заступник Савет државних правобранилаца, са пуномоћницима адвокатима Адвокатске канцеларије „Прица и партнери“ Ортачко друштво из ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1375/15 од 24.03.2016. године, у седници одржаној 21.12.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1375/15 од 24.03.2016. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужене Републике Грчке за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 298/13 од 21.01.2015. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се утврди да је апсолутно ништав уговор о купопродаји непокретности – зграде у ул. ... бр. ... од 19.03.1998. године, закључен између тужених Републике Грчке као купца и Савезне Републике Југославије, чији је правни следбеник тужена Република Србија, као продавца, оверен пред Првим општинским судом у Београду Ов бр.3817/98 од 02.04.1998. године, те да се наложи упис права својине на означеној непокретности у корист тужилаца у јавним књигама (I). Тужиоци су обавезани да на име трошкова парничног поступка солидарно исплате туженој Републици Србији износ од 214.620,00 динара а туженој Републици Грчкој износ од 593.580,00 динара (II и III).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1375/15 од 24.03.2016. године, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена је првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужена Република Грчка је доставила одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у складу са овлашћењем из члана 399. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.125/04 и 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. основног текста Закона о парничном поступку („Сл.гласник РС“, бр.72/11 са изменама и допунама) и оценио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Наводима ревизије тужилаца не указује се на друге битне повреде поступка које би могле бити основан ревизијски разлог у смислу члана 398. став 1. тач. 1. и 2. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, прадеда тужилаца сада пок. ГГ је на основу грађевинске дозволе издате 13.07.1939. године изградио стамбену зграду у улици ... .., у ..., на тадашњој кат. парцели бр. ..., за коју му је издата употребна дозвола 05.10.1940. године, на основу чега је укњижен као власник те непокретности у земљишне књиге зкул. ... КО ... . Пресудом Врховног суда Кз 1198/49 од 26.09.1949. године, преиначеном пресудом Врховног суда Кз 1198/49 од 15.12.1949. године, прадеда тужилаца је осуђен на казну затвора са присилним радом у трајању од пет месеци уз конфискацију зграде на наведеној адреси. У поступку рехабилитације правноснажним решењем Вишег суда у Београду Рех бр.6/11 од 12.03.2012. године, сада пок. ГГ је рехабилитован и утврђено је да су ништаве наведене кривичне пресуде, као и све правне последице тих одлука. Стамбена зграда која је конфискацијом прешла у друштвену својину је, заједно са земљиштем на којем је изграђена, била предмет уговора о купопродаји непокретности закљученог између Републике Грчке у својству купца и Дипломатског стамбеног предузећа у ликвидацији из Београда, као продавца, овереног дана 02.04.1998. године пред Првим општинским судом у Београду под Ов бр.3817/1998. Супотписник уговора и солидарни јемац за обавезе продавца је била Савезна Република Југославија, преко овлашћеног лица Савезног министарства за иностране послове, у својству стварног власника и куће и земљишта који су били предмет уговора о купопродаји непокретности. За располагање том непокретношћу и закључење уговора прибављено је позитивно мишљење Савезног министарства правде и Савезног јавног правобраниоца. Решењем Другог општинског суда у Београду – Земљишно књижног одељења Дн 4570/98 од 03.04.1998. године, дозвољена је укњижба права власништва на кући бр. ... у улици ..., стамбеној, постојећој на кп бр. ... од 1288 м² (у државној својини Савезне Републике Југославије) са дотадашњег корисника и носиоца права располагања дипломатског стамбеног предузећа у Београду у ликвидацији, у корист Републике Грчке у зкул ... КО ... . Та непокретност је пренета у својину Деоничарског друштва ДД уписана у ЛН ... КО ..., Службе за катастар непокретности Београд 1, Републичког геодетског завода.

Полазећи од утврђених чињеница првостепени суд је закључио да тужиоци као потомци рехабилитованог лица на основу чл. 21. и 25. Закона о рехабилитацији имају право да захтевају враћање конфисковане имовине свог претка, односно имају право на обештећење за ту имовину у складу са одговарајућим посебним законом. Применом члана 10. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу тај суд је оценио да је тужена Република Грчка, као купац објекта за дипломатске потребе на основу пуноважно закљученог уговора у

складу са законом била савесни стицалац непокретне имовине укњижене на продавца – установу ДИПОС и овлашћене органе СРЈ као правног претходника тужене Републике Србије, због чега њена власничка права у односу на ту имовину не могу бити повређена. У таквој чињеничној и правној ситуацији, по схватању првостепеног суда, натурална реституција није могућа већ тужиоци своје право могу остварити кроз обештећење за одузету имовину. Како је оспорени уговор о купопродаји непокретности закључен од стране овлашћених лица и државних органа, уз прибављена потребна одобрења, првостепеном пресудом је одбијен тужбени захтев за утврђење његове ништавости.

Другостепени суд је прихватио као правилну првостепену пресуду и разлоге на којима је заснована, дајући детаљну оцену о неоснованости жалбених навода тужилаца. Ценећи савесност купца и правно дејство уговора другостепени суд је посебно имао у виду да је приликом куповине спорне непокретности купац извршио проверу власништва уписаног у земљишне књиге, да је продавац био уписан као титулар својинских овлашћења, те је закључио да је извршењем уговорних обавеза предајом непокретности и исплатом цене, као и уписом у земљишне књиге, тужена Република Грчка постала законити и савесни титулар права својине на основу пуноважно закљученог и овереног уговора. На тај начин она је, по мишљењу другостепеног суда, стекла имовину у складу са чланом 1. Првог Протокола уз Европску Конвенцију о заштити људских права и основних слобода, па јој припада право на заштиту стечених права у смислу члана 10. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу. При томе, последица лишења конфискацијом законито и савесно стечене имовине правног претходника тужилаца може бити отклоњена новчаним обештећењем, како је то прописано Законом о враћању одузете имовине и обештећењу.

Правилно је правно схватање нижестепених судова на којем су засноване побијане пресуде, па се неосновано побијају ревизијом тужилаца због погрешне примене материјалног права.

Тужиоци као наследници рехабилитованог лица, у смислу члана 21. став 3. и члана 25. Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“, бр.92/2011), имају право на враћање конфисковане имовине односно обештећење за ту имовину, у складу и под условима које прописује Закон о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“, бр.72/11, 108/13, 142/14, 88/15 – одлука УС). Они су у овој парници истакли захтев за утврђење ништавости уговора закљученог и овереног 1998. године, којим је из државне својине отуђена односно продата и предата туженој Републици Грчкој као купцу непокретна имовина, претходно 1949. године одузета конфискацијом од њиховог правног претходника, који је рехабилитован 2012. године.

Тужиоци немају основ и активну легитимацију у погледу захтева за утврђење ништавости оспореног купопродајног уговора у смислу члана 104. и 109. ЗОО. Оправдан правни интерес за подношење оваквог захтева у смислу члана 109. наведеног закона подразумева правни положај физичког или правног лица као правног субјекта у материјално-правном односу из којег потиче његов захтев, у време закључења и извршења оспореног уговора. Тужиоци а ни њихов правни претходник тај статус нису имали у време када је материјалноправни однос настао закључењем уговора и када је окончан извршењем уговорних обавеза продавца и купца и наступањем правних последица уговора. У питању је окончана правна

ситуација у којој је закључени и извршени уговор о продаји претходно подржављене непокретности произвео правно дејство преносом права својине на купца.

Правни основ у погледу захтева за утврђење ништавости спорног уговора о купопродаји непокретности тужиоци нису могли ни накнадно стећи ступањем на снагу Закона о рехабилитацији односно правноснажношћу одлуке о усвајању њиховог захтева за рехабилитацију прадеде као правног претходника. Из те одлуке о рехабилитацији тужиоци изводе своје право на подношење захтева за враћање имовине одузете њиховом претку као рехабилитованом лицу у смислу члана 25. Закона о рехабилитацији, у складу са одредбама Закона о враћању одузете имовине и обештећењу. То право које се по овом закону у складу са начелом приоритета превасходно остварује враћањем имовине у натуралном облику трпи ограничења, када се, уместо натуралне реституције која није могућа, остварује право на обештећење (члан 8).

Такав случај садржан је у начелу заштите стицаоца предвиђеном у члану 10. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу. Наведеном одредбом прописано је да стицалац имовине који је, након подржављења имовине, у складу са законом стекао право својине, остаје власник и држалац ствари и његова стечена права не смеју бити повређена. Значење и смисао цитиране норме је заштита права својине које је треће лице стекло на предмету подржављене имовине на основу уговора који је по садржини и форми закључен, извршен и произвео дејство у складу са тада важећим принудним прописима.

Према правилној оцени нижестепених судова, такав је оспорени уговор о купопродаји непокретности закључен између тужених који је произвео правно дејство пуноважно закљученог и извршеног уговора преносом права својине на тужену Грчку као стицаоца, чије право ужива заштиту у смислу члана 10. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу. Циљ законске норме о заштити стечених права доприноси остварењу начела правне сигурности. Исто правно дејство имају и нижестепене пресуде којима је одбијен тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о купопродаји непокретности, на чије враћање у натуралном облику тужиоци претендују. Таквим одлучивањем нижестепених судова не ускраћује се тужиоцима могућност остварења права на обештећење за конфисковану имовину њиховог правног претходника као рехабилитованог лица, под условима и на начин прописан истим законом који уређује враћање одузете имовине и обештећење за одузету имовину. Како суд одлучује у границама постављеног тужбеног захтева (конкретно о ништавости уговора), о другим могућим захтевима тужилаца у овом поступку није могло бити решавано.

Наводима ревизије тужилаца, осим што се изражава незадовољство донетом одлуком о захтеву тужбе, посредно или непосредно се указује и на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање. Такви наводи нису дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 398. став 2. ЗПП, те нису могли утицати на другачију одлуку о овом правном леку и нису посебно образложени.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 405. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде у ставу првом.

Туженој Републици Грчкој нису признати тражени трошкови одговора на ревизију јер нису били потребни у ревизијском поступку. Зато је одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Љубица Милутиновић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић